הלכה · משנה תורה · מפרשים · קרית ספר · ספר עבודה

קרית ספר על משנה תורה, הלכות מעילה

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרית ספר על משנה תורה, הלכות מעילה

רבי משה ב"ר יוסף מטראני [המבי"ט]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרית-ספר-על-משנה-תורה-הלכות-מעילה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ד 6
הלכה ה 6
הלכה ו 7
הלכה ז 7
הלכה ט 8
הלכה י 9
הלכה יב 9
הלכה יג 9
פרק ב 10
הלכה א 10
הלכה ב 10
הלכה ו 11
הלכה ז 12
הלכה ח 12
הלכה ט 12
הלכה י 12
הלכה יא 12
הלכה יב 13
הלכה יג 13
הלכה יד 13
הלכה טז 14
פרק ג 14
הלכה א 14
הלכה ד 15
הלכה ו 16
הלכה ז 16
הלכה ח 17
הלכה י 17
הלכה יב 18
הלכה יג 19
פרק ד 19
הלכה א 19
הלכה ב 19
הלכה ג 20
הלכה ד 20
הלכה ו 21
הלכה ז 21
הלכה ח 22
הלכה ט 22
הלכה י 23
הלכה יא 23
פרק ה 23
הלכה א 23
הלכה ב 24
הלכה ג 24
הלכה ה 24
הלכה ו 24
הלכה ט 26
הלכה יב 26
הלכה יג 26
הלכה יד 26
הלכה טו 26
הלכה טז 27
פרק ו 27
הלכה א 27
הלכה ב 28
הלכה ג 28
הלכה ו 29
הלכה ז 29
הלכה יא 30

פרק ז 31
הלכה א 31
הלכה ג 32
הלכה ה 32
הלכה ז 32
הלכה ח 33
הלכה י 33
הלכה יא 33
פרק ח 33
הלכה א 33
הלכה ג 34
הלכה ד 34
הלכה ה 34
הלכה ו 34
הלכה ז 35
הלכה ח 35

פרק א

הלכה א

מצות קנ לשלם המועל אשר חטא בתוספת חומש וקרבן דכתיב נפש כי תמעול מעל וחטאה בשגגה מקדשי ה' והביא את אשמו איל וגו' ואת חמישתו יוסיף עליו וגו' ואסור להדיוט ליהנות מקדשי השם בין מקדשי מזבח בין מקדשי בדק הבית והנהנה מהם בשוה פרוטה מעל מעילה פ' קדשי מזבח אמר רבי ינאי מחוורתא כלומר דבר ברור הוא דאין חייבין מעילה אלא על קדשי בדק הבית ועולה בלבד דכתיב מקדשי ה' קדשים המיוחדים לה' יש בהם מעילה אבל קדשי מזבח אית בהו לכהנים ואית בהו לבעלים תנן קדשי מזבח וכו' אלא לעולם קדשי מזבח נמי אית בהו מעילה מדאוריתא והכי קאמר דבי ר' ינאי מהאי קרא קדשי בדק הבית שמעינן קדשי מזבח לא שמעינן ומקרא אחרינא הוא דנפקא לן דקדשי מזבח אית בהו מעילה לפני זריקה דכתיב ואיש כי יאכל קדש בשגגה דבכל קדש מיירי ותניא אין לי אלא שהקדיש דברים הראויין למזבח למזבח לבדק הבית לבדק הבית הקדיש דברים הראויים למזבח לבדק הבית לבדק הבית למזבח או הקדיש דברים שאינו ראויים לא לזה ולא לזה מנין כגון ציר דגים וחגבים תלמוד לומר מקדשי ה' ריבה ואימורי קדשים קלים לאחר זריקה מרבינן להו למעילה מדכתיב כל חלב לה' ואמרי' דהוי אסמכתא ושוה פרוטה ילפינן מדאיצטריך ואת אשר חטא מן הקדש ישלם לרבות פחות משוה פרוטה להשבון דאתין וגמין ריבויין הם משמע דבשוה פרוט' מועל. דברים שהותרו באכילה מן הקרבנות כבשר חטאת ואשם אחר זריקת דמן ושתי הלחם אחר זריקת דם הכבשים אין בהם מעילה סוף פרק קמא דמעילה יש מעשה דמים בקדשי קדשים להקל ולהחמיר וכו' כיצד קדשי קדשים לפני זריקת דמים מועלין באימוריהן ובבשר לאחר זריקת דמים מועלין באימורין ואין מועלין בבשר דכבר יש בו שעת היתר לכהנים והיינו להקל דשוב אין בו מעילה ואפילו נפסלו ונאסרו באכילה הואיל והיתה להם שעת היתר אין חייבין עליהם מעילה שם משנה כלל אמר ר' יהושע כל שהיה לה שעת היתר לכהנים אין מועלין בה וכו' אי זו היא שהיה לה שעת היתר לכהנים שלנה ושנטמאה ושיצאת דלא קרינא ביה מקדשי ה' הואיל וכבר היתה ראויה לכהנים. כל המועל בזדון לוקה [בפ'] דם שחיטה תניא הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכמים אומרים באזהרה ואזהרה מלא תוכל לאכול בשעריך וגו' ונדריך מפי השמועה למדו שזו אזהרה לאוכל בשר עול' הואיל וכלו לשם והוא הדין לכל קדש שהוא לה' לבדו ואם נהנה בשוה פרוטה כדילפינן לעיל לוקה ככל שאר לאוין דאי' בהו מעשה ומשלם מה שפגם מן הקדש בראשו דלא כתיב חומש ואשם אלא אשוגג כדכת' כי תמעול מעל

וחטאה בשגגה מעל בשגגה משלם מה שנהנה ותוספת חומש ומביא איל בשני סלעים ומקריבו אשם ומתכפר לו וזהו הנקרא אשם מעילות דכתיב וחטאה בשגגה מקדשי ה' והביא את אשמו איל תמים בערכך כסף שקלים שיהיה שוה שתי סלעים ושילום הקרן עם החומש והבאת הקרבן הוי מצות עשה כדאמרן דכתיב והביא את אשמו וגו' ואת אשר חטא מן הקדש ישלם וחמישיתו יוסיף עליו וגו'.

הלכה ד

תשלום הקרן והבאת האשם מעכבין הכפרה ואין החומש מעכב הכפרה סוף פרק הגוזל עצים תנו רבנן מנין שאם הביא מעילתו קרן דהקדש שמעל בו ולא הביא אשמו אשמו ולא הביא מעילתו שלא יצא תלמוד לומר באיל האשם ונסלח משמע אין סליחה אלא בשניהם איל כמשמעו אשם קרן דילפינן מהדיוט מה אשם דכתיב גבי גזל הגר הוי קרן דכתיב האשם המושב לה' האשם זה קרן או אינו אלא אשם זה איל כשהוא אומר מלבד איל הכיפורים הוי אומר אשם דרישא קרן הוי הכא נמי אשם קרן הוי משמע דאיל וקרן לחוד הוא דמעכבי ולא חומש.

הלכה ה

הביא מעילתו עד שלא הביא אשמו לא יצא שם במשנה הביא אשמו עד שלא הביא גזלו לא יצא ובגמרא מנא הני מילי וכו' אמר ליה אנא מאשר יכפר בו נפקא ליה ועדיין לא כפר דכתיב בלשון עתיד ומשמע דכשהשיב לכהן את האשם דהיינו קרן הכסף עדיין לא כפר ובהדיוט כתיב ובהקדש תניא התם מנין שאם הביא אשמו עד שלא הביא מעילתו שהוא קרן דהקדש שמעל בו שלא יצא תלמוד לומר באיל האשם האשם כבר דהיינו קרן כדילפינן לעיל וכיון דאשכחן שהשוה הכתוב הדיוט והקדש בהך מילתא דהביא אשמו עד שלא הביא מעילתו כדילפינן מקרא בתרוייהו ילפי' הך מהך לענין שאר דברים כדא' לעיל נסתפק לו אם מעל אם לא מעל פטור מן התשלומין ומן הקרבן פרק דם שחיטה מחלוקת רבי עקיבא וחכמים דחכמים פוטרים מאשם תלוי על ספק מעילות ובגמרא ילפי לה דגמרי מצות מצות דבחטאת כתיב מצות ובאשם תלוי כתיב מצות מה חטאת אינו חייב אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת ועל ספיקו אשם תלוי אף כל שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת חייב על ספקו אשם תלוי לאפוקי אשם מעילות דהוי באזהרה לחכמים ואע"ג דכתיב ואם נפש [אחת] (אדם) באשם תלוי ולעיל מיניה באשם מעילות ומיירי בויקרא וילמוד זה מזה כיון דגמרינן מצות מצות כדאמרן אתיא גזרה שוה ואפקה מהקישא לרבנן כדאיתא התם וכיון דפטור מן הקרבן פטור מן התשלומין דהא מודה רבי עקיבא דמחייב אשם תלוי על ספק מעילות דאינו מביא את

מעילתו דהיינו הממון עד שיודע ויביא אשם ודאי כדתנן התם דממון אינו מביאו אלא על אשם ודאי כדילפינן לעיל דתרוייהו מעכבי החומש הרי הוא כתחלת הקדש פרק הזהב אמר רבא חומש כתחלת הקדש דמי שהרי מאיליו ניתוסף ולא נתפס תחת הראשון דליהוי הקדש שני ולא יוסיפו עליו חומש אלא אם נהנה בו מוסיף חומש על חומש דגבי הקדשות איבעיא לן מאי מוסיף חומש על חומש או לא גבי תרומה כתיב ויסף דמשמע שני תוספות אי טעמא משום משמעותא הוא והכא נמי כתיב ויסף וחייב להוסיף או דילמא טעמא דתרומה לאו משום משמעותא אלא משום דקיימא לן גורעין ומוסיפין ודורשין וא"ו דויסף אחמישותו אתקרי חמישיותיו בשני ווין אבל גבי הקדש דלא כתיב אלא חמישית לא ואסיקנא מאי הוה עלה אמר רב טביומי משמיה דאביי אמר קרא ויסף חמישית כסף ערכך עליו מקיש חומשו לכסף ערכו מה כסף ערכו מוסיף חומש אף כסף חומשו נמי מוסיף חומש. והחומש אחד מארבע מן הקרן עד שיהא הוא וחומשו חמשה שם איבעיא להו חומשא מלגיו על שוה עשרים מוסיף ארבע' שהן חומשו של קרן או חומשא מלבר על ארבעת רבעים מוסיף החמשו מן החוץ דהוו להו לעשרים זוז חמשה זוזי אמר רבינא תא שמע הבעלים אומרים וכו' שמע מינה חומשא מלבר מדקתני חומש דעשרים סלעים חמשה הרי חומש מן החוץ שמע מיניה כתנאי ויסף חמישיתו עליו שיהא הוא וחומשו חמשה דעליו הכי משמע דברי רבי יאשיה ורבי יונתן אמר חמישיתו חומשו של קרן ומסקנא כרבי יאשיה ונראה דמהכא ילפינן לכולהו חומשין.

הלכה ו

יש דברים שאין חייבין עליהם מעילה מן התורה אלא אסור ליהנות בהם מדרבנן ומשלם קרן ואינו מוסיף חומש ואינו מביא אשם פרק קמא דמעילה על בעיין דאם עלו למזבח הני ששנה בהם ששחטן בדרום מהו שירדו רבא אמר ירדו תנן קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהם מאי מועלין בהם מדרבנן מאי איכא בין אוריתא לדרבנן דאוריתא משלמין חומש דרבנן אינו משלם חומש דחומש מפני איל אשם מייתי ליה ובדרבנן ליכא קרבן דהוי כמביא חולין לעזרה הילכך לא מייתי נמי חומש:

הלכה ז

אזהרת רנב שלא לעבוד בבכור שור דכתיב לא תעבוד בבכור שורך:

אזהרת רנג שלא לגוז דכתיב ולא תגוז בכור צאנך וכל קדשי מזבח בין קלים בין קדשי קדשים אסורין בגיזה ועבודה דתניא בספרי אין לי אלא בכור שאר קדשים מנין ת"ל בקרך וצאנך תקדיש אם כן למה נאמר בכור לומר לך מה בכור מיוחד שהוא קדשים של מזבח אף כל קדשי מזבח יצאו בהמות קדשי בדק הבית שאין מועלין בהם מן התורה.

והגוזז בשור או עובד בצאן לוקה מן התורה פר' ראשית הגז אין לי אלא שור בעבודה וצאן בגיזה מנין ליתן האמור של זה בזה ושל זה בזה ת"ל לא תעבוד ולא תגוז הוקשו זה לזה ודינם שוה ורש"י פי' ולא תגוז הוי"ו מוסיף על ענין ראשון ולמדו שניהם זה מזה תולש אינו כגוזז כר' יוסי בן המשולם פ"ג דבכורות דסבר תולש לאו היינו גוזז וכתיב לא תגוז ויראה לרב ז"ל דאינו לוקה עד שיגזוז כדי רוחב הסיט כפול שלא יהא זה חמור משבת ואינו חייב הגוזז בשבת אלא כשיעור זה. ספק קדשים כספק בכור וכיוצא בה אסורין בגיזה ועבודה דהוי ספיקא דאוריתא ואינו לוקה דהוי התראת ספק פרק קמא דמציעא מתניתין מייתי' שם דספק בכורה המוציא מחברו עליו הראיה ותני עלה אסורין בגיזה ועבודה.

הלכה ט

בהמת הקדש שנפל בה מום ונפדית אינה מותרת בגיזה ועבודה והרי הוא באיסורה עד שתשחט מתניתין פרק הזרוע והלחיים ואינם יוצאין לחולין ליגזז וליעבד דאין בהם אלא התר זביחה ואכילה בלבד אבל גיזה ועבודה לא כדאמ' ס"פ כל האסורין על מתניתין דכל הקדשים שנעשו טרפה וכו' מנה"מ דת"ר תזבח ולא גיזה אין לך בו התר אכילה אלא משעת זביחה לאפוקי חלב וגיזה דהנאה דמחיים היא נשחטה אחר פדיונה הותרה באכילה כדכתיב תזבח ואכלת כדאמ' בד"א בשקדם הקדשן את מומן שהקדישם תמימים ונסתאבו או קדם מום עובר להקדשן דמום עובר כמאן דליתיה דמי אבל מקדיש בעל מום למזבח אינו אסור בגיזה ועבודה אלא מדבריהם דתנן פרק ראשית הגז אבל לא במוקדשין ובגמרא מ"ט אמר קרא צאנך ולא של הקדש הא לאו בני גיזה נינהו דכתיב ולא תגוז אי בקדשי מזבח ה"נ הכא במאי עסקינן בקדשי בדק הבית והאמר ר' אלעזר קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ומשני מדרבנן דמדאוריתא בני גיזה נינהו דבכור צאנך כתיב דהוי קדשי מזבח נפדת הרי זה כחולין לכל דבר כדתנן פרק הזרוע והלחיים. כל שקדם מום קבוע להקדש ונפדו חייבים בבכור' ובמתנות ויוצאין לחולין ליגזז וליעבד דכל שקדם מום קבוע להקדשן הוי כמקדי' עצים ואבנים לדמיהן ולהכי אם נפדו הרי הם כחולין גמורים חוץ מן הבכור והמעשר דאף על גב שקדם מומן חלה עליהם קדושה גמורה לכל דבריהם אלא שאינן כשרים ליקרב דבכור ברחם תלה רחמנא ל"ש תם ול"ש בעל מום קדיש תם קרב ובעל מום נאכל לכהנים כדאמ' בבכורות ובשרם תרי משמע לימד על בכור בעל מום שמתנה לכהן ומעשר בהמה כתיב ביה העשירי יהיה קדש לא יבקר בין טוב לרע טוב היינו תם רע היינו בעל מום ולהכי אינם יוצאים לחולין ליגזז וליעבד לעול'. ואסור להרביץ בבכור או בפסולי המוקדשין.

הלכה י

מותר לתלוש השער לכתחלה מן המוקדשין כדי להראות המום למומחין ואותו השער שתלש מן הבהמה או מן הבכור ומעשר אסור בהנאה דתנן פ"ג דבכורות תולש את השער לראות מקום המום דתולש לאו היינו גוזז כר' יוסי בן המשולם דמתניתין ובכור גיזה הוא דאסור ביה דכתיב לא תגוז ובגמרא איבעיא להו לכתחלה או דיעבד ת"ש תולשו וכו' ש"מ לכתחלה ש"מ ותנן נמי התם שער בכור בעל מום שנשר עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרים דאי שרית צמר הנושרת מחיים אתי לשהוויי לבכור כיון דלא אתי לכפרה ואתי ביה לידי תקלה שיגזוז ויעבוד בו אבל צמר הנושר מן החטאת והאשם מותר בהנאה לאחר שחיטתן מפני מומן דהואיל ולכפרה הם באים לא משהה להו. ואם נתלש מן העולה הרי זה ספק שם בעי ר' ינאי התולש צמר מעולה תמימה מהו תולש מי איכא מאן דשרי אלא נתלש מעולה תמימה מהו דחטאת ואשם לא תיבעי לך דכיון דלכפרה אתו לא משהי להו כי תיבעי לך דעולה מאי כיון דעיקר לאו לכפרה אתי דאינה מביאה על חטא משהי לה או דילמא כיון דעולה נמי מכפרא על עשה כדילפינן ביומא לא משהי לה וכל שיתלש מן הקדשים אחר שנפל בהם מום מותר בהנאה חוץ מן הבכור דלית בהו טעמא דשמא ישהה כיון שהיה כבר בעל מום אבל בכור אף מה שנתלש ממנו אחר שנפל בו מום אסור בהנאה כדתנן שער בכור בעל מום וכו' וחכמים אוסרים וטעמא דילמא משהי ליה כדאמ' והוא חייב לאוכלו אף בעל מום שנה בשנה. השוחט בכור או שאר מוקדשין תולש את השער ומניחה במקומו שם משנה ר' יוסי בן המשולם אומר השוחט את הבכור עושה מקום לקופיץ וכו' ובלבד שלא יזיזנו ממקומו שלא יאמרו עבד בקדשים.

הלכה יב

קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה שם מימרא דרבי אלעזר קדשי בדק הבית אסורין בגיזה ועבודה ומוקים לה תלמודא מדרבנן כדאמרינן לעיל.

הלכה יג

המקדיש עובר למזבח אמו אסורה בעבודה מדרבנן שמכחשת את הולד ומותרת בגיזה פרק קמא דתמורה. האומר מה שבמעיה של זו עולה מותרת בגיזה ואסורה בעבודה משום כיחוש עובר שבה ומסקינן כי קתני אסורה בעבודה מדרבנן משום דמכחשא אבל גיזה דלא מכחשא לא גזרו בה רבנן. הקדיש אבר אחד מן הבהמה בין לבדק הבית בין למזבח שם בעי רבא הקדיש חד אבר מהו בגיזה ועבודה ולא איפשיטא ורש"י גריס מהו

בגיזה ופי' בעבודה לא תיבעי לך דאסור דהא מכחיש לה והדר בעי הקדיש עורה מהו בעבודה דבגיזה לא תיבעי לך דלא מכחיש ליה לעור:

פרק ב

הלכה א

קדשים קלים אין מועלין בהם עד שיזרק הדם. מועלין באימורין פרק קמא דמעילה משנה יש מעשה דמים דהיינו זריקה בקדשי קדשים להקל ולהחמיר ובקדשים קלים כולם להחמיר כיצד וכו' קדשים קלים לפני זריקת דמים אין מועלין באימורין ולא בבשר לאחר זריקה מועלין באימורין והיינו להחמיר דקודם זריקה לא הוה בהו מעילה כלל ואין מועלין בבשר ואפילו העלה האימורין למזבח קודם זריקה אין מועלין בהם עד שיזרק הדם דבזריקה תליא מילתא דאף על גב דאם עלו אימורין קודם זריקה אמר עולא התם דלא ירדו דנעשו לחמו של מזבח דקלטן מזבח אפילו הכי אין מועלין בהם עד זריקה דבפרק המזבח מקדש בעי רבי יוחנן אימורי קדשים קלים שהעלן קודם זריקה יש בהם מעילה או לא אמר ליה ר' אמי ותיבעי לך ירידה א"ל ירידה לא קא מיבעיא לי דנעשו לחמו של מזבח ופשיט הכי לא ירדו דנעשו לחמו של מזבח ומי' מעילה לית בהן דלא הוברו לחלק גבוה וללישנא קמא בעי אם ירדו או לא ואמר ליה רבי אמי ותיבעי לך לענין מעילה אמר ליה לענין מעילה לא קא מיבעיא לי דזריקה הוא דקבעה לה במעילה כי קא מיבעיא לי ירידה ופשיט לא ירדו ואין בהם מעילה. הוציא אימורין בחוץ קודם זריקה ואח"כ זרק מועלין בהם דזריקה מועלת ליוצא שם ואין מועלין בבשר מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ואמאי הא ממונא דבעלים נינהו אמר רבי חנינא ליוצא שיצא הבשר לחוץ ושוב נזרק הדם ורבי עקיבא היא דאמר זריקה מועלת ליוצא וכי אמר זריקה מועלת ליוצא היינו דמהניא ליה שאינו נשרף לאלתר עד שתעובר צורתו אבל לא מהניא זריקה להתירו באכילה והיינו דקתני אין מועלין בבשר מעילה הוא דליכא אבל איסורא איכא משמע דזריקה מועלת ליוצא בין להקל להוציא בשר מידי מעילה כדאמרינן בין להחמיר לחייב משום מעילה לאימורין שיצאו ושוב נזרק דמן כדאמרינן.

הלכה ב

כל קדשי קדשים מועלין בהם משהוקדשו עד שיזרק הדם שם במשנה כיצד קדשי קדשים לפני זריקת דמים מועלין באימוריהם ובבשר לאחר זריקת דמים מועלין באימורין ואין מועלין בבשר דכבר יש בו שעת התר לכהנים והיינו מעשה דמים בקדשי קדשים להקל ולהחמיר להקל דשוב אין בו מעילה ולהחמיר על זה ועל זה חייב משום פגול

וכו' כדתנן התם. כיצד העולה אחד עולת העוף ואחד עולת בהמה והקומץ והלבונה ומנחת כהנים והחביתין ומנחת נסכים מועלין בהם משהוקדשו עד שיצאו אחר שריפתן על המזבח לבית הדשן פ"ב דמעילה תנן עולת העוף מועלין בה משהוקדשה וכו' העולה מועלין בה משהוקדשה נשחטה וכו' אבל מועלין בבשר עד שיצא לבית הדשן דכיון דכולה כליל ואין בה התר לכהנים לעולם מועלים בה עד שתשרף כולה ותיטל מאפרה תרומת הדשן דכתיב והרים את הדשן ושוב כיון שנעשית מצותו אין מועלין בו הקומץ והלבונה והקטרת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים מועלין בהם משהוקדשו דכל הני דמתני' כליל נינהו קומץ ולבונה וקטרת ומנחת כהנים כתיב בה וכל מנחת כהן כליל תהיה וגו' ומנחת כהן משיח היינו חביתי כ"ג ומועלין בכולן משהוקדשו קדושת פה בעלמא והרב ז"ל השמיט מהני דתנן במתניתין קטרת דהוי כקומץ ולבונה ומנחת כהן משיח קרי לה חביתין. וכן פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין שם במשנה פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים מועלין בהם משהוקדשו וכו' ומועלין בהם בבית הדשן עד שיותך הבשר דהיינו עד שיתעכל הבשר שנעשה אפר דהיינו מצותן. וכן פרה אדומה מועלין בה משהוקדשה פ"ד דפרה תנן ולעולם מועלין בה בין לפני שריפתה בין לאחר שריפתה עד שתעשה אפר דאמר קרא חטאת היא מלמד שמועלין בה כשאר חטאות ומשתעשה אפר לא ישאר בה מעילה דדרשינן בשלהי התכלת חטאת מלמד שמועלין בה כשאר חטאות היא בה מועלין באפרה אין מועלין והא דבעינן קרא למעילת פרה ולא נפקא לן מדהוי קדשי בדק הבית דמועלין בהם לכ"ע היינו משום מועל אחר מועל דאינו אלא בבהמה וכלי שרת בלבד.

הלכה ו

חטאת בהמה ואשם וזבחי שלמי צבור מועלין בכולן משהוקדשו שם פ"ב דמעילה משנה כלשון רבינו ואין מועלין בבשר דכיון דנזרק הדם הותר הבשר לכהנים דקדשי קדשים נינהו אבל מועלין באימוריהן עד שיתעכלו במזבח ויצא האפר לבית הדשן דנעשה מצותו וכן חטאת העוף שם פרקא חטאת העוף מועלין בה משהוקדשה בפה אפילו אם נהנה ממנה מחיים כגון שמכרה דהוציאה לחולין הוזה דמה אין מועלין בה דכבר יש בה התר לכהנים ואסור ליהנות במוראה ונוצה שלהי תמורה עולת העוף שנתמצה דמה מוראתה ונוצתה יצאו מידי מעילה מאי לאו יצאו מידי מעילה ומותרין כיון דנתמצה דמה לא יצאו מידי מעילה ואסורין ונראה דה"ה לחטאת העוף.

הלכה ז

המנחות מועלין בהם משהוקדשו שם במשנה המנחות וכו' קרב הקומץ חייבין עליו וכו' ואין מועלין בשיריים אבל מועלין בקומץ עד שישרף כולו ויצא לבית הדשן כדין אימורי קדשים לפי שהקומץ כליל הוא ואם נפסלו השירים או חסרו ואח"כ הקטיר הקומץ הואיל והקטרה זו אינה מתרת השירים הוי ספק אם יצאו מידי מעילה או לא.

הלכה ח

לחם הפנים מועלין בו משהוקדש שם במשנה לחם הפנים מועלין בו משהוקדש קרבו הבזיכין אין בו מעילה שהרי יש בו שעת התר לכהנים וכן ב' הלחם שם ב' הלחם מועלין בהם משהוקדשו בפה דהא הוו קדש נזרק דמן של כבשים אין בהם מעילה דיש בהם שעת התר לכהנים וכבר נעשה מצותן.

הלכה ט

הנסכים מועלין בהם משהוקדשו פ"ג דמעילה הנסכים מועלין בהם בתחלתן ירדו לשיתין אין מועלים בהם דנעשית מצותן כבר מים שמנסכין בחג הסוכות שם במשנה מים שבכד הזהב אין נהנין ואין מועלין דלא נתקדשו לניסוך המים למעילה עד שינתנו בצלוחית של זהב דהיינו כלי מקודש לכך נתנן בצלוחית מועלין בה דהוי מכלל הנסכים דהוו קדש וכתיב כי יאכל קדש ושתיה בכלל אכילה כדילפינן בדוכתיה.

הלכה י

לוג שמן של מצורע מועלין בו משהוקדש בכלי עד שיזרק דם האשם נזרק אין מועלין עד שיתנו מתנותיו נתנו מתנותיו הותרו השירים כבשר חטאת ואשם אחר זריקת הדם דהותר לכהנים.

הלכה יא

כל דמי שחיטת הקדשים אין מועלין בה שם פ"ג רש"א דם קלי כתחלתו ואין מועלין בו וחמור בסופו יצא לנחל קדרון מועלין בו שהיה נמכר לגננים ודמיו הקדש והיינו מדרבנן דמדאוריתא כל דבר שנעשית מצותו אין מועלין בו ומה לאחר כפרה אין בה מעילה כדאמר' אף לפני כפרה אין בו מעילה וכתיב כי הדם הוא בנפש יכפר הוא בהוייתו יהא דבי ר' ישמעאל תנא ואני נתתיו לכפר לכפרה נתתיו ולא למעילה עולא אמר ואני נתתיו לכם שלכם יהא. המקיז דם לבהמה קדשים אסור בהנאה ומועלין בו שם אמר רב הונא אמר רב המקיז דם לבהמת קדשים אסור בהנאה ומועלין בו דלא מתקיימא הבהמה בלא דם דדם הוא הנפש וגופה של בהמה הוא שהרי נברא עמה והא דדרשינן

לכפר נתתיו ולא למעילה היינו בדם שחיטה אבל דם בהמה חיה דלא חזי לכפרה לא הילכך מועלין בה.

הלכה יב

העצמות והגידים והקרנים והטלפים שפירשו מקדשי קדשים לפני זריקת דמים מועלין בהם פרק המזבח מקדש עצמות קדשים הנאכלין כגון חטאת ואשם לפני זריקת דמים מועלין בהם דכיון שפירשו ואינהו לאו בני הקטרה נינהו לא אהני להו זריקה ובאיסוריהו קיימי לאחר זריקה אין מועלין בהם דאהני להו זריקה כיון דאם עלו בזמן שהם מחוברים לא ירדו דכתיב והקטיר הכהן את הכל כדתנן התם עצמות העולה שפירשו לפני זריקה אין מועלין בהם לאחר זריקה שם כבריתא ושל עולה מועלים בהם לעולם ומשני אימא ושל עולה פירשו לפני זריקה מועלין בהם עד זריקה והזריקה מתרת אותם פירשו לאחר זריקה מועלין בהם לעולם כיון דחמירה דכולה כליל. עצמות העולה שפקעו מעל המזבח קודם חצות שם במשנה איברים שפקעו מעל גבי המזבח קודם חצות יחזיר ומועלין בהם דאכתי בני מזבח נינהו לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהם דהוו לה כמעוכלים דכתוב אחד אומר כל הלילה והקטיר וכתוב אחד אומר כל הלילה והרים הא כיצד חלקהו חציו להקטרה וחציו להרמה והתם אותיבו ואסיקו בגוונא אחריתי הילכך מעילה נמי תליא בחצות.

הלכה יג

גחלת שפקעה מעל גבי מזבח שם במשנה וכן גחלת שפקעה לא יחזיר ובפ"ב דמעילה מייתי לה לענין מעילה דכיון דלא יחזיר הא נעשה מצותו ואין מועלין בו ומן הארץ הוא דלא יחזיר דאין צריך להחזיר אבל פקעה מן המזבח מצד זה לצד זה יחזיר ולכך אין נהנין מדרבנן. גחלת של קדשי בדק הבית מועלין בה והשלהבת לא נהנין ולא מועלין פ' משילין גחלת של הקדש מועלין בה הנהנה ממנה מביא אשם והשלהבת לא נהנין לכתחלה מדרבנן משום דהקדש לא בדילי מיניה כע"ז גזרו בה רבנן אבל אין מועלין מדאוריתא דלית בה ממשא.

הלכה יד

דשן מזבח החיצון בין קודם הרמה בין אחר הרמה מועלין בה פ"ג דמעילה בשלמא דישון מזבח החיצון מועלין בו דכתיב ושמו אצל המזבח לפי' טעון גניזה כדי שלא ימעלו בו. דשן מזבח הפנימי והמנורה אין נהנין ואין מועלין שם משנה כלשונו וטעמא דהכא לא כתיב ושמו כדישון מזבח החיצון.

הלכה טז

כל בהמת קדשי קדשים שהיא בעלת מום ואפי' קדם להקדשה ואפילו מחוסרת זמן מועלין בה משהוקדשה פ"ב דבכורות כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן ונפדו חייבין בבכורה וכו' בגמרא טעמא דנפדו הא לא נפדו פטורים קסבר קדושת דמים מדחה ובבריתא תני נמי ומועלין בהם לפני פדיונן דכיון דהקדישן לימכר ולהביא בדמיהן קרבן למזבח מועלין בה דלא גרע מאם הקדישו לבדה הביא ואפילו מחוסר זמן דמה בכור קדוש לפני זמנו שהרי קדוש מרחם אף מחוסר זמן נמי שאינו בן שמנה קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו כדאמר' פ"ג דמעילה הילכך מועלין בו אבל תורין ובני יונה שלא הגיע זמנן או שעבר זמנן והן קדשי מזבח הנהנה מהם לא מעל שם פ"ג דמעילה במשנה ובגמרא מ"ש ממחוסר זמן דבהמה דאמרינן דמועלין אמרי מחוסר זמן מידי דהוה אבעל מום דבר פדיון הוא דמגו דחשיבא דאית בה קדושה כשהיא בעלת מום אית בה קדושה נמי כשהוא מחוסר זמן אבל עופות דליכא למימר בהו האי מגו הואיל ואין המום פוסל בעופות דאין תמות וזכרות בעופות ואין לעופות פדיון הכי נמי לית בהו קדושה במחוסר זמן דעוף והרי הם כקדשים שמתו דאמר עולא אמר ר' יוחנן שיצאו מידי מעילה דבר תורה דלאו קדשי השם נינהו דלא חזו לגבוה וקדושת דמים נמי לית בהו דאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ואין נהנין בכולם מדרבנן:

פרק ג

הלכה א

קדשי מזבח שמתו יצאו מידי מעילה מימרא דרבי יוחנן פרק ג' דמעילה כדאמרן לעיל וכן אם נפסלו בדברים שיפסלו בהם הקרבנות קודם שיגיע הדם למזבח כגון ששחטן בדרום ריש מעילה קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהם דאף על גב דדינן לישחט בצפון לא יצאו מקדושתן לגבי מעילה והנהנה מהן שוה פרוטה מעל. שחטן בדרום וקבל דמן בצפון בצפון וקבל דמן בדרום דלא תימא קבל בצפון הא הוי עיקר עבודה בצפון דמקבלה ואילך מצות כהונה אלא אפילו שחטן בצפון וקבל דמן בדרום אף על גב דמקבלה דהיינו עיקר עבודה הוה בדרום שלא כדינן אפילו הכי מועלין בה וכן אם שחט ביום וזרק בלילה אף על גב דלילה לאו זמן הקרבה הויא מועלין בה וכל שכן אם שחט בלילה וזרק ביום דמועלין בה דהא עיקר עבודה דזריקה ביום הויא וזו ואצ"ל זו קתני או ששחטן בצפון ביום וחשב עליהם לאוכלן חוץ לזמנן דהיינו פגול ויש בו כרת או חוץ למקומן דהיינו פגול ואין בו כרת אפילו הכי מועלין בהם ותרוייהו פגול דחוץ

לזמנו וחוץ למקומו מחד קרא נפקי מאם האכל יאכל מבשר זבח השלמים דאיתקש חוץ למקומו לחוץ לזמנו כדילפינן בדוכתיה כלל אמר רבי יהושע כל שהיה לה שעת התר לכהנים ושוב נפסלה מהם שלן הבשר לאחר זריקה או שנטמא או שיצאת חוץ לקלעים לאחר זריקה דאף על גב דהשתא אין ראויה לכהנים הואיל והיתה לה שעת הכושר לאחר שנפסלה אין מועלין בה דלא קרינא בה מקדשי ה' הואיל וכבר היתה ראויה לכהנים אבל כל שלא היתה לה שעת התר לכהנים כהני דאמרן ושקבלו פסולין וזרקו את דמו מועלין בה ובגמר' שחטן בדרום פשיטא דמועל בהם משום דשחטן בדרום אפקינהו מידי מעילה איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל ואמר עולא אמר רבי יוחנן קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה הכא נמי קדשי קדשים לגבי דרום כמאן דחנקינון דמי קא משמע לן קדשים שמתו לא חזו כלל אבל דרום נהי דאינו ראוי לקדשי קדשים אבל ראוי הוא לקדשים קלים דשחיטתן בכל מקום בעזרה ומסקינן דקבלו פסולין וזרקו את דמו היינו קבלו פסולין וזרקו פסולין דוקא ואין עושין שירים שאם חזרו כשירים וקבלו שאר דם הנפש וזרקוהו אין מועלין בבשר דבעא מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן פסול מהו שיעשה שירים ואמר ליה אין לך דבר שאין מרצה בצבור ועושה שירים אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו אבל טמא דאיתיה בצבור דמרצה בצבור דטומאה דחויה היא בצבור משוי שירים פסולין שאר פסולין כגון בעלי מומין לא משוי שירים. אין בקדשים קלים מעילה לעולם כדאמרן לעיל חוץ מאימוריהן אחר זריקה המועלת אבל נתפגלו אף על פי שנזרק הדם אין מועלין בהם פרק קמא דמעילה אמר רב גידל אמר רב זריקת פגול ששחט במחשבת פגול ואחר כך זרק סתם אין הזריקה מוציאתו מידי מעילה בקדשי קדשים ואינו מביא לידי מעילה האימורין של קדשים קלים דלא חשיבא זריקה כלל לענין מעילה דזריקה דמתיר בשר קבעה מעילה באימורין וכן אם יצא הדם אף על פי שהחזירו וזרקו אין מועלין באימורין שם אמר רב פפא לא אמר רבי עקיבא זריקה מועלת ליוצא אלא שיצא בשר דהא נעשית הזריקה עצמה בהכשרה אלא שנעשית על דבר שאין ראוי וקרינן ביה קדשי ה' לענין מעילה דהכי נמי עלה לא ירד אבל יצא דם דלא נעשית זריקה בהכשרה אין זריקה מועלת ליוצא ותניא נמי הכי כדמייתי התם.

הלכה ד

כל חטאות המתות כגון וולד חטאת ותמורתה וכיוצא בהם אסור ליהנות בהם ואם נהנה לא מעל מעילה פרק וולד חטאת ותמורת חטאת אם משנתכפרו הבעלים לא נהנין מדרבנן ואינו משלם אלא קרן ולא מועלים מדאוריתא דכיון דלאיבוד אזלי לא שייכי בהו

מעילה ולא קרינא בהו קדשי ה' ואם עד שלא כפרו הבעלים תרעה עד שתסתאב אותה שעברה שנתה דלא אזלא לאיבוד וקדושה קדושת דמים.

הלכה ו

המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות ושחט שתיהם בבת אחת וזרק דם אחת מהם אין מועלין לא בבשרה ולא בבשר חברתה אף על פי שאינו ראוי באכילה הואיל ואם רצה מזה זורק ואם רצה מזה זורק כיון שנשחטו בבת אחת אבל שחט זו אחר זו אין דמה מועיל לבשר חברתה שלא היתה לה שעה הראויה להתיר בשרה פרק קמא דמעילה והרי המפריש חטאתו וכו' והרי שתיהן עומדות שחטן ודמן מונח בכוסות ונזרק דם של אחד מהם אי אתה מודה שכשם שדמה פוטר את בשרם מן המעילה [כך] (אף) יפטור את בשר חברתה כיון דאם רצה מזה זורק רצה מזה זורק שנשחטו בבת אחת אבל נשחטו זו אחר זו לא כרבי יוחנן דאמר דלאו תשובה גנובה השיבו ר' עקיבא לאותו תלמיד ואמר קצצתי רגלוהי דינקא דהיינו ריש לקיש שהיה בחור ממנו ואמר תשובה גנובה השיבו רבי עקיבא וכו' כדאיתא התם.

הלכה ז

כל חטאת עוף או עולת עוף שנפסלה בשינוי עשייתה דחטאת מליקתה בסימן א' והזאה ומיצוי ועולת העוף בעי הבדלה בשתי סימנים או שנפסלה בשינוי מקום עשייתה דחטאת עשייתה למטה דכתיב בה אל יסוד המזבח ועולת העוף עשייתה למעלה דלא כתיב בה יסוד מועלין בה חוץ מעולת העוף שנמלק למטה כמעשה חטאת לשם חטאת זבחים ריש פ' חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת וכו' ובתר דקתני כולהו גווני דשינוי קתני וכולן אין מטמאין בבית הבליעה ואין מועלין בהם חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת דכשרה היא ויש לה שעת התר לכהנים ושוב אין בה מעילה אפילו לזר גמור אבל עולת עוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת פליגי בה במתני' דרבי אליעזר אומר מועלין בה דעולה היא ומי הוציאה ממעילתו שעת התר לכהנים אין לה ורבי יהושע אומר אין מועלין בה דכיון דשינה שמה ומעשיה ומקומה לשם חטאת נעשית חטאת שאין בה מעילה כדאמר רב אדא בר אהבה בגמרא אומר היה ר' יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כיון שמלק בה סימן אחד כדין חטאת העוף חל עליה שם חטאת העוף דהוי גמר עבודתה קודם שיחול עליה שם פיסול כדמפרש רב אשי דבשלמא עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כיון דהא הכשרה בסימן אחד עבודתה ממהר להשלים קודם שיחול עליה שם עולה פסולה וזו הכשרה בשני סימנים ולפיכך סימן ראשון אינו פסול בה

משום עשיית מטה ועולת העוף למטה ליתא ויש כאן שינוי מעשה עולה והכר מעשה חטאת מכיון שמלק בה סימן אחד ועדיין לא חל עליה שם פיסול עולה חל עליה שם חטאת כשרה הילכך נמשכת ויוצאה משם עולה ונעשית חטאת אלא חטאת שעשאה למעלה כמעשה עולה בשני סימנים ולשם עולה כיון דאמר מר מלקה בכל מקום במזבח כשרה משום מליקת מעלה אין כאן שינוי להפקיע ממנה שם חטאת ואין כאן שינוי השם וכיון דחטאת גמר עבודתו בסימן אחד מקודם שיגמרו מעשה עולה חל עליה שם חטאת שנמלקה כולה בשלא לשמה ונפסלה משום שלא לשמה וכד מלק הדר אידך סימן להביאה לכלל מעשה עולה היכי ממשכא והויא עולה הילכך עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת אין מועלין בה דנמשכת ונעשית חטאת העוף מה שאין כן בחטאת העוף שעשאה למעלה כמעשה עולה לשם עולה דאינה נמשכת כדפיר'.

הלכה ח

מנחה שנתפגלה או שנעשית במחשבת המקום וכן לחם הפנים ושתי הלחם מועלין בהם שהרי לא היה להם שעת התר לכהנים ותנן זה הכלל כל שלא היה לה שעת התר לכהנים שנשחטה חוץ לזמנה או חוץ למקומה מועלין בה ומנחה ושתי הלחם ולחם הפנים נמי כיון דנתפגלו אין להם התר לכהנים ולהכי מועלין בהם. וכן קומץ שיצא לחוץ או לן וחזר והקטירו מועלין בשירים שהרי לא היה שעת התר לכהנים והקטרה לא אפקינהו מידי מעילה כדם קדשים קלים שיצא וחזר והכניסו וזרקו דלא מהני האי זריקה לאימורין שמעלו בהם כדאמ' רב פפא דלא א"ר עקיבא זריקה מועלת ליוצא אלא שיצא בשר אבל יצא דם לא הכא נמי הקטרה הוה מועילה ליוצא אם יצאו שירים אבל יצא קומץ לא ואם נטמא הקומץ והקטירו אין מועלין בשירים שהציץ מרצה על הטומאה ואינו מרצה לא על הלן ולא על היוצא כדתנן פרק הקומץ רבה נטמא הקומץ והקטירו הציץ מרצה והמנחה כשרה ושירים נאכלים יצא והקטירו אין הציץ מרצה שהציץ מרצה על הטמא ואינו מרצה על היוצא דטומאה הותרה מכללה בצבור לפני ה' דכתיב במועדו ואפילו בטומאה כדילפינן התם יצאו השירים או נטמאו ואחר כך הקטיר הקומץ אף על פי שהם אסורים באכילה אין מועלין בהם דהקטר' מועילה ליוצא כדאמ' והרי קרב הקומץ כמצותו.

הלכה י

הנהנה מקדשי קדשים לפני זריקת דמים דמועלין בהם כדאמר' לעיל ומאימורי קדשים קלים לאחר זריקה דמועלין בהם או שנהנה מן העולה או מן הקומץ והלבונה ומנחת כהנים והחביתין יפול מה שנהנה לנדבה מעל בקרבנות הצבור יפול מה שנהנה ללשכה

פרק ב' דמעילה איתמר הנהנה מבשר קדשי קדשים לפני זריקת דמים שאז הם קדשי ה' ואכתי לא הותרו לכהנים ומאימורי קדשים קלים אחר זריקה שאז הם קדשי ה' שהוברר חלק גבוה רב אמר מה שנהנה יפלו לנדבה לעולה קיץ למזבח ועורות לכהנים ולוי אמר יביא דבר שכולו למזבח ומאי ניהו קטרת ותניא כותיהו ופסק הרב ז"ל כרב. הנהנה מבשר קדשי קדשים שנטמא קודם זריקה ומאימורי קדשים קלים אחר שהעלן ע"ג המזבח אפילו קודם שנעשו אפר אלא שמשלה בהם האור פטור ממעילה שם מימרא דרבא הכל מודים וכו' וטעמא דפטור שהרי נעשית מצותו דאף על גב דנהנה מאפר תפוח מועלין בו לרבי יוחנן היינו משום דבעי בגדי כהונה בהוצאת הדשן ולכך חשיב שפיר לא נעשית מצותו ולא סגי נמי בלאו הוצאת דשן אבל אימורי קדשים קלים אף על גב דודאי הפוכי בהו בצינורא עבודה היא הא סגי בלאו הכי שאם רוצה מניחם ומתאכלים מאיליהן ועולה דמועלין בה עד שתצא לבית הדשן היינו טעמא דכולה כליל ואין בה שום אכילה לאדם ולהכי לא כלתה מצותה עד שתצא לבית הדשן אבל קדשי קדשים הנאכלין לאדם כשנעשית בטהרה מיקרו שפיר נעשית מצותו מכי זרק אף על גב דטעון שריפה.

הלכה יב

קדשי מזבח חלבן וביצתן אסור ליהנות מהם והנהנה לא מעל פרק ג' דמעילה משנה וטעמא דלא היה דעתו להקדיש דבר שאין ראוי למזבח כחלב ובצים ולכך אין מועלין בהם מן התורה ומשום דמדרבנן אין נהנין וולד קדשים לא יינק מאמו ומתנדב אדם חלב בהמת חולין לולדות קדשים שינקו ממנה כדי שלא ימותו שם במשנה וולד המעושרת שנולד קודם שנכנסה אמו לדיר להתעשר לא יינק ממנה לפי שהיא קדושה דכתיב העשירי יהיה קדש ובנה חולין ונמצא נהנה מחלב המוקדשין ואחרים מתנדבין כן שמתנין קודם לכן על מנת כן אני מכניס נקבה זו להתעשר שאם תקדש יהא חלבה חולין שתהא ולדה מניקה בהתר ומהני תנאה הואיל ויכול לעכב שלא תכנס נקבה זו לדיר להתעשר עד לאחר זמן ולהכי קרי להו אחרים שאינם מחמירים עליהם כראוי וכן נמי בולד מוקדשים לא היו מקדישים חלב האם כן פירוש רש"י ז"ל והרב ז"ל פירוש כמו שפירוש התוספות שם ואחרים מתנדבים כן חלב בהמת חולין וולד המוקדשין שאינו יכול ליינק אמו שהיא קדש והיא חולין כדאמר' והתם משמע דאף על גב דאין מועל בחלב הויא איסורא מדאוריתא דילפינן לוולד מעושרת דלא ינק מאמו העברה העברה מבכור וחלב המוקדשין ילפינן אמו אמו מבכור מה בכור שהוא זכר מועלין בכולו אף מוקדשין נמי ולאו דוקא מועלין דהא אמרינן חלב המוקדשין אין מועלין בה אלא ר"ל

שנאסר החלב להניק ממנה דכיון דאינו ראוי לבא למזבח אין מועלין בה דלא הוו קדשי ה' ומקרא דואכלת בשר ולא חלב משמע נמי איסור חלב ופירוש התם בתוס' חד לאיסור אכילה וחד לאיסור הנאה וגוונא אחרינא כדאיתא התם.

הלכה יג

הקדיש בהמה ועוף למזבח קדושת דמים שאמר דמי בהמה זו לנסכים ודמי בן יונה לשלמים הרי הן כקדשי בדק הבית ומועלין בחלבן ובביצתן שם במשנה בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית הקדיש תרנגולת מועלין בה ובבצתה וכו' ובגמרא אלא גבי קדשי מזבח כי אקדשה קדושת דמים לית בה מעילה אמאי אמר רב פפא חסורי מחסרא והכי קתני בד"א בשהקדיש קדושת הגוף לגבי מזבח אבל הקדישו קדושת דמים לגבי מזבח נעשה כמי שהקדישו לבדק הבית דדעתו להקדיש הכל:

פרק ד

הלכה א

המפריש מעות לחטאתו לעולתו ולאשמו ולבני תורין מועלין בהם משהופרשו הפריש לשלמים אין מועלין בהם תוספתא דמעילה פרק קמא המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין מפני שהן ראויין להביא מדמי כולן שלמים דליכא בהו מעילה אלא באימורין לאחר זריקת דמים בד"א בזמן שהיו סתומין אבל אם היו מפורשין מועלין בדמי חטאות ובדמי עולה ואין מועלין בדמי שלמים.

הלכה ב

הקדיש אבר אחד לדמיו למזבח פרק קמא דתמורה בעי רבא הקדיש אבר לדמיו מהו דתיחות קדושת הגוף לכל הבהמה ותקרב עולה מי אמרינן לר' יוסי מדאקדיש חד אבר לדמיו פשטה קדושה לכולה בהמה לדמיה ומגו דנחתא לה קדושת דמים לכולה בהמה נחתא לה נמי קדושת הגוף הואיל והיא גופה חזיא לעולה למה למוכרה ולהביא בדמיה עולה הילכך בעל כרחיה קדשי קדושת הגוף ומדאקדשיה לחד אבר אקדשה לכולה או דילמא חד מגו אמרינן תרי מגו לא אמרינן ותיפשוט ליה מדידי' דהאמר רבא הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף התם דאקדשיה לכוליה הכא חד אבר מאי תיקו לפי' תקבר ולא יפדה ואם נפדה אין מועלין בפדיונו דהוי ספק אי הויא קדושת דמים ותפיס פדיוניה אי הוי קדושת הגוף ולא תפיס.

הלכה ג

המפריש מעות לנזירותו אסור ליהנות בהם פרק ג' דמעילה משנה המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין מפני שהן ראויין לבא כולם שלמים דכל מנה ומנה מצינן למימר זה הפריש לשלמים וקדשים קלים נינהו ולית בהו מעילה קודם זריקה כדאמרן לעיל ומאי טעמא אזלינן לקולא נימא דאיכא מעילה בכולהו משום עולה ולחומרא כיון דהוי דאוריתא אלא משום דדמי שלמים דאיכא בגוויהו ליכא בהו מעילה הוה מייתי חולין לעזרה איהו החייב קרבן מעילה הילכך לקולא אזלינן. מת והיו לו מעות סתומין יפלו לנדבה לעולה קיץ למזבח כדמפרש בנזיר דהלכה היא מעות מפורשים דמי חטאת ילכו לים המלח דהוו חטאת שמתו בעליה ולא נהנין ולא מועלין משום דלאיבוד אזלי כדאמ' לעיל דמי עולה יביא עולה דדורון בעלמא היא דלאו לכפרה אתיא וכדאמ' האשה שמתה יביאו יורשין עולתה ולהכי מועלין בה. אמר אלו לחטאתי והשאר לנזירותי אם נהנה בכל השאר מעל נהנה במקצתו לא מעל וכן אם אמר אלו לעולתי והשאר לנזירותי נהנה בכולן מעל אבל לא במקצתן בתוספת' פרק קמא דמעילה ומועלין בכולן ואין מועלין במקצתן קאי אתרוייהו אאלו לעולתי והשאר לנזירותי ואאלו לחטאתי והשאר לנזירותי וטעמא דכיון דאיכא דמי שלמים בהדייהו אין מועלין במקצתן ואף על גב דאמרינן לעיל במעות סתומין דאפילו בכולן אין מועלין דראויין כולם להביא שלמים שאני הכא שהתחיל לפרש שאמר אלו לחטאתי או אלו לעולתי דמשמע דבשאר איכא עולה ושלמים או חטאת ושלמים הילכך מועלין בכולן ולא במקצתן כדפי'. הפריש מעות ואמר אלו לחטאתי ואלו לעולתי ואלו לשלמי ונתערבו מועלין בכולן ובמקצתן כיון דאיכא חטאת ועולה מפורשים בהדיהו וכיצד יעשה יקח שלשה בהמות ומחלל דמי חטאת בכל מקום שהוא על האחת וכן השאר כדתניא בתוספתא פרק קמא דמעילה.

הלכה ד

אחד ממחוייבי קנים שהפריש מעות ואמר אלו לחובתי מועלין בכולן ובמקצתן ברייתא שם בתוס' כלשונו מת יפלו לנדבה ומועלין בהם המפריש חטאת על אכילת חלב והביאה על אכילת דם הרי זה לא כפר לפיכך לא מעל הפריש מעות לחטאת חלב וקנה בהם חטאת לדם בשוגג כפר לפיכך מעל במזיד לא כפר לפיכך לא מעל בשלהי כריתות תנן לא יביאנו מחטא על חטא וכו' שנאמר קרבנו על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאתו ובגמרא מנא הני מילי דתנו רבנן וכו' אם הפריש בהמה על החלב והביאה על הדם על הדם והביאה על החלב לא מעל ולא כפר אם הפריש מעות על החלב והביאן על הדם על הדם והביאן על החלב מעל וכפר מאי לא מעל ולא כפר הכי קאמר כיון דלא מצי מעיל

דאינו יכול להוציאה לחולין ולא לשנותה דבקדושתה קיימא דהקדש שאינו בעל מום לא יצא לעולם לחולין וכיון דהכי הוא לא כפר אבל מעות כיון דאי משני מעל דשייכי בהו מעילה ונפקי לחולין ומייתי קרבן מעילה כפר ואפילו הכי בתחלה לא ליתיה דכתיב קרבנו על חטאתו עד שיהא קרבנו לשם חטאתו.

הלכה ו

המפריש שתי סלעים לאשם ולקח בהם שני (סלעי) [אילים] לחולין פרק בתרא דכריתות משנה המפריש שני סלעים זהו דין אשם דכתיב בערכך כסף שקלים ואחר לקח בהם שני אילים מעל במעות ויצאו לחולין ויש עליו לשלם אשם של עשרה זוז לקרן וחומש של אשם ואשם בשני סלעים לאשם מעילות לפיכך אם היה אחת מאותם שקנה יפה עשרה זוז ואחד יפה שני סלעים יקריבם לקח אחד לאשם ואחד לחולין לא מעל אלא בסלע ולכן אם היה אשם יפה שני סלעים יקרב לשמו שהרי לשמו נלקח ממעות שהפריש לו והשני שהוא חולין יקרב למעילתו ויביא עמה סלע וחומשה קרן וחומש מביתו ויפלו לנדבה שהרי ממותר אשם בא ומה ששבח אשם בשתי סלעים שבח הקדש הוא וכן מה ששבח של אשם מעילות ולעיל שאינו מביא מביתו כלל שהוציא כל השני סלעים לחולין ושבח דידיה הוא וכיון דשוה אחד שני סלעים ואחד עשרה זוזים אינו צריך להביא מביתו כלל אלא האשם שהפריש עליו המעות קודם.

הלכה ז

הנהנה מדמי חטאתו עד שלא קרבה חטאתו פרק חטאת העוף דמעילה הנהנה מדמי חטאת ומדמי אשם אם בא לשלם קודם שקרבה חטאתו יוסיף הדמים שהוא חייב מקרן וחומש על חטאתו שיש לו ליקרב דהיינו על מעות דפיישי ויביאנה שמנה ויביא אשם מעילות וכן בדמי אשם שקרבנות המזבח מעילתן למזבח ובדק הבית לבדק הבית דכיון דמשלם מה שנהנה למה שנהנה הוא דמשלם ליה וחומש נמי הוו כקרן ואם קרב כבר חטאתו פי' שנודע לו קודם קריבת חטאתו כדפי' אך לא בא לשלם המעילה עד שנקרב חטאת ילכו לים המלח הנך מעות דקרן וחומש שהיה צריך להוסיף על דמי חטאת דכיון שכבר קרבה חטאתו ה"ל כחטאת שכפרו בעליה דלמיתה אזלא והמעות ילכו לים המלח דהינו במקום מיתה דחטאת שנתכפרו בעליה הויא מחמש חטאות המתות הל"מ עד שלא קרבה אשמו יפלו המעות דקרן וחומש לנדבת צבור דקי"ל כל שבחטאת מתה באשם רועה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה ובחטאת נמי קאמר רבה התם דאם נודע לו לאחר כפרה יפלו לנדבה מ"ט דאין מפרישין בתחלה לאיבוד כלומר שילכו לים המלח הילכך יפלו לנדבה ולא קרבה חטאתו דאמרינן לעיל היינו שבא לשלם קודם

שקרבה חטאתו כדפי' ולא שנודע לו שמעל קודם שקרבה חטאתו ולא בא לשלם עתה דא"כ הא אמרן לאחר כפרה יפלו לנדבה דאין מפרישין בתחלה לאיבוד.

הלכה ח

המוכר עולתו ושלמיו לא עשה כלום דכיון דחל עליהם שם עולה ושלמים אין אדם מוכר מה שאינו שלו ואפי' שהוא חייב באחריותן אינו חייב להוציאן לחולין ויחזרו הדמים ללוקח מן התורה.

הלכה ט

יש מעילה בנדרים פרק אין בין המודר בעא מיניה רבא מרב נחמן יש מעילה בקונמות מי הוי כהקדש מעליא היכא דאמר קונם ככר זה עלי ומעל או לא א"ל תניתוה מקום שנוטלין שכר על האבדה תפול הנאה להקדש למימרא דהוי כהקדש מה הקדש יש בו מעילה אף קונמות יש בהן מעילה כתנאי קונם ככר זו הקדש וה"ה שלא אמר אלא בלשון קונם לחוד בין הוא בין חברו מעל שהרי הקדישה סתם אכ"ע לפיכך הואיל ויש בה מעילה יש בה פדיון ויוצאה לחולין כשאר הקדש ככר זו עלי הקדש ואכלה כיון דאמר עלי עליה דידיה אסרה ושויא הקדש והוא מעל אם אכלה אבל חברו לא מעל דלא אסרה ולא הקדישה אלא על עצמו וגבי חברו הוי כחולין לפיכך אין לה פדיון שהוא עצמו אין יכול לפדותה לעולם שהרי אמר עלי וכיון [דאחר] (דאמר) אין מועל בה לא אלים כהקדש למתפס פדיוניה וחכ"א בין כך ובין כך לא מעל לפי שאין מעילה בקונמות וקי"ל כר"מ דרב נחמן פשיט ליה לרבא ממתניתין שיש מעילה בקונמות ובשבועות מפכי' נמי ר"מ לרבנן. אמר על ככר של הפקר ככר זו הקדש שם מימרא דרבא ולהכי נקט לה בככר של הפקר שהיתה עומדת תוך ד' אמותיו שקונות לו בכל מקום ומשום הכי כי אמר ככר זו הקדש חייל ומקדיש זה לא זכה בככר זו מעולם דאף על גב דד' אמות קונות לו אפילו כי לא אמר אקנה הכא שאני משום דכיון דאמר ככר זו קדש גלי דעתי' דלהקדש ניחא לי' דליקני לדידי' לא ניחא לי' דליקני וגלויי דעתא כי האי מהני וה"ל כמגביה מציאה לחברו דקנה חברו ולא הוא הכא נמי הקדש קנה ואיהו מעולם לא קנה ומ"ה נטלה לאוכלה מעל לפי כולה שכיון שלא זכה מעולם לא נעשה כגזבר עליה ולפיכך כשנטלה הוציאה מרשות הקדש ומעל אבל נטלה להורישה לבניו לא מעל אלא לפי טובת הנאה שבה דכיון דלא הגביה אלא להורישה לבניו ולא שיקנו אותה עכשיו לא נפקא לחולין אבל מכל מקום מעל לפי טובת הנאה שבה לפי שמעכשיו יחזיקו לו בניו טובת הנאה כיון שמחזר להורישם ובניו מועלים לכשיוציאו.

הלכה י

האומר לחברו ככרי עליך הקדש שם בעיא דרב חייא בר אבין ככרי עליך וחזר ונתנו לו במתנה מהו ככרי אמר לו כי איתיה ברשותיה דהכי משמע ככרי כל זמן שהוא שלי או דילמא עליך אמר ליה עילויה שויתיה הקדש ואף על פי שנתנו לו במתנה אסור ופשיט ליה רבא דאף על גב דיהבא ליה במתנה אסור ומאי דקאמר ככרי עליך לאפוקי איגנבה מיניה מיגנב או אזמניה עליה כדאיתא התם כל הדברים הנאסרים מנדר כזה מצטרפין שאם נהנה מכולם בשוה פרוטה מעל דשם נדר וקונם חד הוא.

הלכה יא

האומר הנטיעות האלו קרבן אם אינם נקצצות היום משנה פ"ד נדרים נטיעות אלו קרבן אם אינה נקצצות שראה רוח סערה מנשבת וכל האילנות בספק ליתלש וכן נפלה דליקה בעיר וטליתו בספק ואמר יהיה קרבן אם לא תשרף יש להם פדיון לימכר ולהביא בדמיהן קרבן דלא אסרן עליו כקרבן כיון שלא אמר עלי ומוקי לה בגמרא כגון שעבר היום ולא נקצצו ולא נשרף אבל אמר נטיעות אלו קרבן עד שיקצצו וטלית זו קרבן עד שתשרף אין להם פדיון כל זמן שלא נקצצו ואין יוצאין לחולין אלא קדוש קדושת הגוף לעולם דכיון דאמר עד שיקצצו משמע דלעולם יהיו קרבן עד שיקצצו וכיון שנקצצו אין צריכין פדיון אלא נהנין בהם מיד דלא הקדישן אלא כל זמן שלא נקצצו וכיון שנקצצו שוב אין פודין דהני נטיעות דקדשן לפדיה קדושי קדושת דמים וקדושת דמים פקעה בכדי מאחר שנקצצו ולא נקצצו נמי אם פדאן אחר יוצאין לחולין שם הכי א"ר יוחנן פדאום אחרים אין חוזרות וקדושות לפי שמיד שפדאום אחרים נסתלק רשות בעלים הראשונים מהם וכיון דההיא שעתא אי איפשר להקדש לחזור ולחול עליהם בתר שעתא נמי לא חייל:

פרק ה

הלכה א

אחד המקדיש לבדק הבית דבר הראוי לבדק הבית או דבר שאינו ראוי אלא למזבח או המקדיש למזבח דבר הראוי לה או דבר שאין ראוי אלא לבדק הבית או המקדיש לזה או לזה דבר שאין ראוי לא לזה ולא לזה כגון תרנגולים וחומץ וציר או קרקע פרק וולד חטאת משנה כל הראוי למזבח ולא לבדק הבית לבדק הבית ולא למזבח לא לזה ולא לזה וכו' מועלין בה דדבר שאינו ראוי אקדשיה לדמיו ואפילו בקדשי מזבח כיון דידע דאינו ראוי למזבח לא קדשיה קדושת הגוף אלא קדושת דמים למזבח.

הלכה ב

כל קדשי בדק הבית עם דברים שמועלין בהם מקדשי מזבח מצטרפין זה עם זה למעילה פ"ד דמעילה משנה קדשי מזבח וקדשי בדק הבית מצטרפין זה עם זה למעילה דכולם שם חד דהקדש הם.

הלכה ג

אכל והאכיל את חברו או נהנה ומהנה את חברו פ' הנהנה משנה אכילתו ואכילת חברו מצטרפין זה עם זה אפילו לזמן מרובה ותניא בת"כ ומייתי לה פרק הנהנה אכל היום ואכל למחר ואפילו לזמן מרובה בהעלם א' מנין ת"ל תמעול מעל מכל מקום אכילתו ואכילת חברו הנייתו והניית חברו ואפילו מכאן עד ג' שנים מנין ת"ל תמעול מעל ריבה מכל מקום ואכילת חברו והניית חברו היינו שהוא מקנהו מצטרף לחייב הוא מעילה.

הלכה ה

אין מעילה אלא בתלוש מן הקרקע אבל נהנה מקרקע עצמה או במחובר לה לא מעל שם פר' הנהנה ת"ר נפש וכו' יכול במחובר לקרקע תלמוד לומר וחטאה נאמר חטא בתרומה ונאמר חטא במעילה מה חטא האמור בתרומה בתלוש מן הקרקע דאינה נוהגת אלא בתלוש דכתיב ראשית דגנך היינו דאידגן אף חטא האמור במעילה הוא בתלוש מן הקרקע ואם נטל מאבקה ונהנה ופגם בה מעל דהא הוי תלוש וכן דש בשדה הקדש שנהנה מאבקה ופגם וחרש להעלות אבק לעשב שנתן בה פרק וולד חטאת חרש קלעיילין שהוא מין קטניות בשדה הקד' מעל אמר רבינא ש"מ אבקה מעל לה וה"ל תלוש. הדר במערת הקדש או בצל אילן או שובך של הקדש אף על פי שנהנה לא מעל וכן המקדיש בית בנוי הדר בו לא מעל דאין מועלין בקרקע כדילפינן.

הלכה ו

גידולי הקדש מועלין בהם כיצד שדה שהקדישה והוציאה פירות וכן אילן משנה פ' וולד חטאת כר' יוסי דפליג את"ק וקאמר דמועלין בהם ובגדוליהם מפני שהם גידולי הקדש ונרא' דנקטי' כר' יוסי משום דסתם לן תנא כותיה בתמורה פרק יש בקדשי דתנן התם הקדש בדק הבית חל על הכל ומועלין בגידוליהם והיינו כשתלשן דבמחובר אין מועלין כדילפינן חטא מתרומה אבל כשתלשן מועלין דומיא דתרומ' דאינה נוהגת אלא בתלוש מן הקרקע ובגמרא נמי גבי קן שבראש האילן אוקי ר' יוחנן דאייתי מעלמא כמ"ד מועלין בגדולין כדאיתא התם פרק וולד אבל הקדיש בור ריקן ונתמלא אח"כ אשפה ונתמלאת זבל שובך ונתמלא יונין הואיל ואינם גידולי הקדש אין מועלין בהם שם במשנה סתמא דר' יוסי לא פליג אלא אשדה ואילן אבל בבור ואשפה ושובך דלאו

גידוליהן נינהו לא פליג וכן הזבל והפרש שבחצר הקדש שם במעילה בריתא הזבל והפרש שבחצר אין נהנין ולא מועלין והרב פי' בחצר הקדש ל"ש אי אתי פרש מקדשים אי לא אבל המפרשים ז"ל פירשו הפרש והזבל שבחצר שיצאו מן הקדשים וטעמא דאין מועלין דפרש מעלמא אתי לה לבהמה מחמת מאכל של חולין ואזיל מגופא ואתי אחרינא כשתחזור ותאכל ולהכי לאו כגופא דמי ולאו היינו כדם קדשים כדאיתא התם אלא דמדרבנן אין נהנין ויפלו דמיהן ללשכה כדאמר ר' אלעזר התם כל מקום שאמרו חכמים קדוש ואינו קדוש יפלו דמיו ללשכה. מעין היוצא מתוך שדה הקדש אין מועלין במים היוצאים בתוך השדה שם במשנה וטעמא משום דמתוך שדה של חולין הוא נובע אלא שיוצא ומושך בתוך שדה הקדש ומשום הכי מדרבנן אין נהנין אלא אם כן יצאו חוץ לשדה כדתנן התם. ערבה הגדילה בשדה הקדש שם במשנה ערבה אין נהנין ואין מועלין ופי' המפרשים ז"ל ערבה שהיו סודרים ומקיפין המזבח שלא קדשה והרב ז"ל פי' על הגדילה בשדה הקדש ואף על גב דמועלין בגידולי הקדש כדאמר' לעיל אפ"ה אין מועלין בה הואיל ואינה נמכרת ואינה ראויה לשום דבר כמו שפי' בפי' המשנה. אילן של הדיוט הסמוך לשדה הקדש שם במשנה שרשי אילן הדיוט באין בשל הקדש ושל הקדש באין בשל הדיוט לא נהנין ולא מועלין דאילן של הדיוט בשלו קאי ושל הקדש נמי הואיל ועיקרו קאי בשל הדיוט אין מועלין ובפ' לא יחפור אקשיא רישא לסיפא דמרישא משמע דאזלינן בתר אילן ומסיפא משמע דלא אזלינן בתר אילן דאי אזלינן בתריה אמאי אין מועלין וקאמר רבינא ל"ק כאן בתוך שש עשרה אמה דבתר אילן אזלינן דיניקתן מן האילן אבל חוץ משש עשרה אמה יניקתן מן הקרקע ולהכי מועלין בהם הואיל ועומדים בקרקע הקדש רחוק י"ו אמה מאילן הדיוט וסיפא מיירי חוץ משש עשרה אמה ולהכי אין מועלין בהם דאינם יונקים מאילן הקדש אלא מקרקע של הדיוט שעומדים בה אבל לא נתפשטו אלא תוך י"ו אמה לאילן הקדש אפילו עומדים בקרקע הדיוט מועלין בהם דיונקים מאילן הקדש. קן שבראש האילן של הקדש שם במשנה לא נהנין ולא מועלין ואוקי ר' יוחנן בגמרא דאייתי עוף עצים מעלמא ועשה קן ולהכי אין מועלין ומשום דהוו על אילן הקדש אין נהנין מדרבנן וא"ל ר' יעקב לר' ירמיה אפרוחים כאן וכאן מותרים בין בקן של הקדש בין בקן שבאשירה שאינה צריכים לאילן ופורחין למקום שרוצים בצים כאן וכאן אסור ואמר רב אשי אם אפרוחים צריכין לאמם שלא גדלה נוצתן ואינם פורחין כביצים דמו ואסירי. הקדיש את היער שם במשנה המקדיש את החורש מועלין בכולו דכל מה שהיה בו הקדיש.

הלכה ט

גזברים ששפו עצי הקדש מועלים בעצים עצמם הנהנה מהם ולא בשפוי ולא בנבייה שם במשנה וטעמא דגזברים לא קנו והקדישו אלא דבר הצריך לבנין ולא השיפוי ונבייה. המקדיש עבדו אין מועלין בשערו דהוי מחובר לו ומשביח. הזורע פירות הקדש פודה אותן בשעת זרען והגדולין חולין ואין מועלין בהם פ"ט דתרומות גידולי הקדש ומעשר שני חולין ופודה אותן בזמן זרען אפילו בדבר שאין זרעו כלה דאין להקדש אלא מקומו ושעתו ואפילו לא פדה הגידולין חולין ולהכי חייב בחלה.

הלכה יב

שמרים של הקדש עד שלישי אסור להנות בו מדרבנן מרביעי ואילך מותר בקדשי בדק הבית ולא בקדשי מזבח דקדשי קדוש' הגוף ואסורים שמרים בו משום מעט יין שנתערב בו ומדאוריתא כולהו חשיבי מים בעלמא פ' המוכר פירות מייתי לה להא בריתא דמתניתין פ"ט דתרומות כרבנן דר"מ דאמרי רביעי מותר ורמינהו של הקדש לעולם אסור ל"ק כאן בקדושת הגוף כאן בקדושת דמים.

הלכה יג

המקדיש תרנגולת למזבח מועלין בה ובביצתה חמורה מועלין בה ובחלבה מעילה פרק וולד חטאת משנה בקדשי בדק הבית הקדיש תרנגולת מועלין בה וכו' ובגמרא אסיק רב פפא הקדיש קדושת דמים לגבי מזבח נעשה כמי שהקדישו לבדק הבית ולהכי מועלין בהם הקדיש תורים לבדק הבית מועלין בהם ובבצתם דאם הקדישן קדושת הגוף לגבי מזבח ליקרב לא היה דעתו להקדיש דבר שאין ראוי למזבח כביצים ולא היה מועיל בהם.

הלכה יד

כתנות כהונה שבלו מועלים בהם כשאר קדשים בריתא ומייתי לה פרק האיש מקדש ובלו דוקא משום דכיון דאין ראוין לעבודה הרי הן כשאר הקדש ולא ניתנו ליהנות בהם אבל חדשים הואיל וניתנו ליהנות בהם אין מועלין בהם שלא ניתנה תורה למלאכי השרת שיהו כהנים זריזים כמלאכים להפשיטן בגמר עבודה ולא ישהום עליהם אחר עבודה כהרף עין.

הלכה טו

קדשי גוים אם לבדק הבית הקדישום מועלים בהם ואם קדשי מזבח הם אין בהם מעילה מן התורה בריתא ריש תמורה קדשי גוים לא נהנין ולא מועלין וכו' בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית מודה ר"ש שמועלין בהם ובזבחים ס"פ ב"ש מפרש טעמא בגמרא מעילה חטא חטא מתרומה כתיב במעילה וחטאה בשגגה וכתיב בתרומה ולא

ישאו עליו חטא וכתיב בתרומה בני ישראל ולא בני גוים וכי גמרינן חטא חטא מתרומה למעוטי גוים קדשי מזבח הוא דגמרינן דקדיש גופייהו כתרומה שאינו נפדה אבל קדושת דמים לא.

הלכה טז

קול ומראה וריח של הקדש לא נהנין ולא מועלין פרק קמא דכריתות מימרא דרבי יהושע ב"ל משום בר קפרא קול הכנורות ונבלים של כלי שרת ומראה הנהנה ממראית יפיו של היכל וריח הקטרת ובבריתא תניא והמריח בה פטור מכרת אלא שמעל ומשני ריח דקאמר דאין בו מעילה לאחר שעלתה תמרתו שנעשה מצותו וכי קאמר מעל קודם לכן כשתעלה תמרתה בכך היא הנאתה בשעת הקטרה:

פרק ו

הלכה א

הנהנה בשוה פרוטה בדבר תלוש שאינו נפגם ככלי זהב של הקדש מעל נהנה בדבר הנפגם לא מעל עד שיפגום ויהנה בשוה פרוטה כאחת מעילה פרק הנהנה וחכ"א כל דבר שיש בו פגם לא מעל עד שיפגום דרבי עקיבא קאמר כיון שנהנה מעל והם אמרו כיון דהוי דבר שדרכו ליפגם לא מעל עד שיפגום ושאין בו פגם כיון שנהנה מעל כיצד נהנה בקטלא של הקדש שהוא ענק שבצוארה ובגמרא תנא מודה ר' עקיבא לחכמים בדבר שיש בו פגם דלא מעל עד שיפגום ובמאי פליגי בלבושא מציעאה שאינו נפגם עד זמן מרובה דמלבוש החיצון פוגם לאלתר והסמוך לבשרו נמי מתחכך לבשר ובמלמלא שכיון שמשמרו הרבה אין בו פגם עד זמן מרובה וסברי חכמים הואיל ויש בו פגם מכל מקום לא מעל עד שיפגום ובגמרא תניא נאמר חטא בתרומה ונאמר חטא במעילה מה חטא האמור בתרומה פוגם ונהנה ומי שפגם נהנה דהוא עצמו שפגם התרומה הוא עצמו נהנה ממנה אף חטא האמור בתרומה כן ולא תיליף מעילה דהכא מוימעלו דע"ז דאיכא שינוי וליכא ע"ז או הנאה בלא פגם כמעילה דסוטה דנהנה בלא פגימה היא דבעולה איתא והרי היא פגומה ועומדת אלא מתרומה כדאמר' ובדבר שפוגם בו נהנה ולא בדבר אחר ופגימתו והנאתו כאחת בשעה אחת כתרומה דהנאתו וביעורו שוה. נהנה כבחצי פרוטה ופגם כבחצי פרוטה או שנהנה בשוה פרוטה ופגם שוה פרוטה בדבר אחר לא מעל עד שיפגום במה שנהנה או יהנה במה שפגם באותה הנייה שם במשנה נהנה כבחצי פרוטה וכו' לא מעל עד שיהנה ויפגם בשוה פרוטה בדבר אחד דכתרומה

בעי' דפגימתו והנאתו כאחת והנהנה ומהנה חברו מצטרף אפילו לזמן מרובה כדילפינן מתמעול מעל מכל מקום.

הלכה ב

קדשי קדשים התמימים שתלש מצמרן כיון שנהנה בפרוטה מעל אע"פ שלא פגם שם במשנה אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב ע"ג בהמה תלש מן החטאת וכו' ופרש"י ז"ל דהני לאו לדמי קיימי ולא בני איפגומי נינהו שאפילו רכב ע"ג בהמה והכחישה או תלש מצמרה עדין ראויה היא לקרבן ולא פסלה בכך למזבח דבין שמנה ובין כחושה ראויה היא למזבח ואין בה תורת פגימה הילכך אכתי בקדושתה קיימא ויש בו מועל אחר מועל ובגמרא מני מתניתין רבי נחמיא הוא דתניא אין מועל אחר מועל אלא בהמה ר' נחמיא אומר בהמה וכלי שרת מ"ט דת"ק סבר בענינא דבהמה כתיב מעילה דכתיב וכפר עליו הכהן באיל האשם והאי באיל האשם יתירא הוא שכבר נאמר תחלה איל אשם ונימא וכפר עליו הכהן ותו לא באיל האשם למה לי לומר שכפר עליו במה שמעל באיל האשם שנהנה ממנו ולא פגם דמשמע אפילו מעל בו כמה פעמים קרוי אשם שיש בו מעילה כל שעה ומדכתיב בהמה גבי מעילה ולא שאר מילי מכלל דאין מועל אחר מועל אלא בבהמה ורבי נחמיא דמוסיף כלי שרת למעילה מייתי להו מק"ו אם אחרים מביאים כלים לקדושתן הוא עצמו לא כ"ש כלומר כיון דכלי שרת חמירי כל כך שמביאים אחרים לקדושה ויש בהם מעילה דקי"ל דכלי שרת מקדשין כל דבר הוא עצמו כלי שרת כגון כוס של זהב לא כ"ש שיהא קדוש כל כך שיהא בו מועל אחר מועל ואם נפל בקדשים מום הואיל ולמכירה עומדין והגיזה פוגמת דמיהן לא מעל עד שיהנה ויפגם בפרוטה דומיא דתרומה דילפינן מינה תלש אחר שמתו כיון שנהנה מעל מדרבנן כדאמרינן ספ"ב שם תלש ובא חברו ותלש כולן מעלו רבי אומר כל דבר שאין לו פדיון דהיינו בהמה וכלי שרת יש בו מועל אחר מועל ובגמרא היינו ת"ק אמר רב פפא קדשי מזבח תמימים ונעשין בעלי מומין איכא בינייהו.

הלכה ג

המועל בקדשי בדק הבית כיון שמעל בשגגה נתחלל הקדש והנהנה אחריו פטור מעל בזדון הואיל ואינו חייב בקרבן מעילה לא נתחלל הקדש אלא הרי הוא בהוייתו ואם בא אחר ונהנה בו בשגגה חייב קרבן מעילה דכתיב כי תמעול מעל וחטאה בשגגה דאינו חייב קרבן אלא כשמעל בשגגה אבל אם נתחלל הקדש או לא פליגי במתניתין בקדושין פ' האיש מקדש ר"מ ורבי יהודה ואמר רב נחמן אמר רב אדא בר אהבה הלכה כרבי יהודה בהקדש דבשוגג מתחלל ולא במזיד הואיל וסתם לן תנא כותיה במתני' דשילח

ביד פקח ונזכר עד שלא הגיע ליד חנוני חנוני מעל לכשיוציא ואוקמי' בגמרא בשנזכרו שניהם בעל הבית והשליח ואיפטרו ממעילה דאינה נוהגת אלא בשגגה כדכתיב וחטאה בשגגה אבל חנוני מעל לכשיוציא דהואיל ואינו יודע דשל הקדש היא הויא שגגה גביה ונתחלל קדש גביה דאי לא נתחלל קרבן במאי מחייב והיינו כשהקנהו לאחר כדתנן גבי חנוני דמעל לכשיוציא ונתחלל הקדש אבל אם נהנה ופגם ולא הקנה לאחר לא נתחלל מה שנשאר מן הקדש אלא יש בו מועל אחר מועל בבהמה וכלי תשמיש בלבד וחייב קרבן מעילה דמה שנהנה ממנו ונפגם נתחלל כבר אבל הנשאר מן הכלי בקדושתו עומד הואיל ולא הוציאו מרשותו ולכן יש בו מועל אחר מועל כבקע בקרדום ושתה בכוס של זהב ורכב על החמור דכולן מעלו אלא א"כ נתנו לחברו דהוא מעל וחברו לא מעל והא דילפינן לעיל דבהמה שהיא קדשי קדשים למזבח וכלי שרת הוא דאית בהו מועל אחר מועל מידי אחרינא לא היינו בנהנה ולא פגם אבל נהנה ופגם כי הכא בקדשי בדק הבית נמי אית בהו מועל אחר מועל כי האי גונא דמה שפגם כל אחד הוציא לחולין והנשאר עומד בקדושתו ויש בו מועל אחר מועל אלא אם כן נתנו לאחר כדאמ' שהרי חללו כולו והוציאו לחולין ובהמת קדשי קדשים אפילו נתנה לחברו וחברו לחברו כולם מעלו כיון שנהנו ממנה דאינה יוצאה לחולין דקדשה קדושת הגוף וכן כל הקדוש קדושת הגוף דכיון דרבי קרא מדכתיב ואיש כי יאכל קדש בשגגה לרבות קדשי מזבח דקדשי קדושת הגוף משמע דבהני אע"פ שלא נתחלל חייב קרבן מעילה וכדילפינן מאיל האשם דאע"ג דנהנה ממנו ומעל קרי ליה אשם כדאמר' לעיל.

הלכה ו

בהמת קדשי קדשים שנפל בה מום הואיל והיא עומדת לפדיון הויא כקדשי בדק הבית שם תלש ובא חברו ותלש כולן מעלו ר' אומר כל דבר שאין בו פדיון יש בו מועל אחר מועל ובגמרא היינו ת"ק אמר רב פפא קדשי מזבח תמימים ונעשו בעלי מומין ועבר ושחטן איכא בינייהו דחכמים סברי יפדו דלא בעינן העמדה והערכה וכיון דאית בהו פדיה אין בהם מועל אחר מועל.

הלכה ז

הנוטל אבן או קורה של הקדש ונתנה לחברו שניהם מעלו פ' הנהנה משנה נטל אבן או קורה של הקדש לא מעל נתנה לחברו הוא מעל שהוציאה לחולין וחברו לא מעל ובגמרא מ"ש הוא דכי נטלה לא מעל ומ"ש חברו דכי נתנה לו מעל ואמר שמואל בגזבר המסורות לו עסקינן דברשותו הן אע"ג דנטלה ברשות הקדש היא אבל כי נתנה לחברו הרי שינהו מרשות הקדש לחול ומעל כיון דשנה אותה וחתכה או בנאה בבנין ודר תחתיה והרב

ז"ל מפ' בגזבר המסורות עסקינן שזה שנטלה נתנה לגזבר שהיו בידו והוא מעל שפגם בהקדש שחסר האבן ההיא מן ההקדש ונהנה בנתינתה בטובת הנאה והגזבר לא מעל שברשותו היתה קודם והיינו דתנן וחברו לא מעל אבל נתנה לחברו שאינו גזבר שניהם מעלו ומשום דאין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בבהמה וכלי שרת בלבד כדאמר' לעיל הוצרך הרב ז"ל לומר שאין דברים אלו אמורים שימעלו שניהם אלא במועל בזדון שלא נתחלל הקדש. הנוטל פרוטה של הקדש על דעת שהוא שלו לא מעל עד שיוציאנה בחפציו או שיתן אותה במתנה שם נטל פרוטה של הקדש לא מעל נתנה לחברו הוא מעל שנהנה בנתינה וחברו לא מעל דאין מועל אחר מועל במוקדשין כדא'. נטל אבן או קורה של הקדש לא מעל עד שיבנה אותה בתוך ביתו דתלוש ולבסוף חברו הוי כתלוש או עד שידור תחתיה שוה פרוטה אם נתנה על פי ארובה ולא. חברה בבנין נטל פרוטה של הקדש ונתנה לבלן מעל שנהנה בהיותו רוחץ בכל עת שירצה שם במשנה נתנה לבלן וכו' וכן לשאר בעלי אומניות בריתא בהזהב קנה בה חפץ ולא משך מן הגוי מעל מישראל לא מעל בהזהב מייתי מתני' דנתנה לבלן ואמר רב דוקא בלן דלא מיחסרא משיכה שאין כאן מה למשוך דשכירות גמורה הוא אבל מידי אחריתי דמיחסרא משיכה לא מעל עד דמשיך והתניא נתנה לספר מעל והא בעי לממשך תספורת הב"ע בספר גוי דלאו בר משיכה הוא דגוי לא שייך ביה דין משיכה דמיד עמיתך כתיב תניא נמי הכי נתנה לספר או לכל בעל אומניות לא מעל עד דמשך קשיין אהדדי אלא לאו כאן בגוי כאן בישראל.

הלכה יא

המוציא מעות הקדש בצרכיו על דעת שהן חולין אע"פ שלא הוציאן בדברי חול מעל כחטאת ואשם ופסח שקנאה מן ההקדש פ"ק דתוספתא דמעילה פלוגתא דר"ש ורבנן המביא חטאת ואשם מן ההקדש כיון שלקח מעל דברי ר"ש וחכ"א לא מעל עד שיזרק הדם מכאן אמרו אין מביאין מנחות ונסכים ולחם תודה וכו' ואם הביא לא מעל דכיון דאין כאן זריקת דם לא נהנה עדין אבל בחטאת ואשם דאיכא זריקת דם נהנה שנתכפר ובפ' הנהנה תניא אימא מה חטא האמור בתרומה שיצא מן הקדש לחול מן הקדש לקדש כגון הביא חטאתו ואשמו מן ההקדש מנין ת"ל תמעול מעל מכל מקום ריבה אבל קודם שנתכפר אינו מועל דאכתי דבר קדש הוא מה שלקח במעות הקדש. נתן שקלו ממעות הקדש כשיתרום התרומה ויקנו בהמה אחד ויזרק דמה מועל שהרי יש לו חלק בה שם בתוספתא ופ' מצרפין השוקל שקלו מן ההקדש וכו'. המפריש שקלו שם בתוספתא המפריש שקלו והוציאו מעל וכיון דהוא קדש בין הוא בין חברו מעל נתנו לחברו

לשוקלו על ידו ושקלו ע"י עצמו אם נתרמה תרומה מעל משנה בשקלים פ' מצרפין שכיון שתורמין על העתיד לגבות הוי כאלו הגיע השקל ללשכה ולכך אם לא נתרמה לא מעל ואין מועלין בשיירי הלשכה בירושלמי דפ' מצרפין וכי יש מעילה בשירים:

פרק ז

הלכה א

מי ששגג בהקדש ונתנו לשליח להוציאו בתורת חולין אם עשה שליחותו מעל המשלח ואם עשה מדעת עצמו מעל השליח משנה ריש פרק בתרא דמעילה דילפינן חטא מתרומה מה חטא האמור בתרומה כי תרם מדעתו של בעל הבית הוא דהויא תרומה ואי לא לא אף שליח שעשה שליחותו של בעל הבית מעל ואי לא שליח מעל כיצד אמר תן בשר לאורחים ונתן להם כבד או איפכא ובגמרא אפילו תימא רבי עקיבא דכל מילי דמימלך שליח עילויה חדא מילתא הוא מי לא בעי לאימלוכיה וכיון דנתן להם מדעתו ולא נמלך מעל. הבא לי מן החלון והביא מן המגדל שם במשנה הביא מן החלון כמו שאמר לו אף על פי שאמר לא היה בלבי שיביא אלא מן הדלוסקמא בעל הבית מעל שהרי עשה שליחותו. ודברים שבלב אינם דברים שם במשנה. היה השליח חרש שוטה וקטן אם עשה שליחותו מעל שם במשנה ובגמרא פרכינן והא לאו בני שליחותא נינהו ואמר רבי אלעזר כמעטן של זתים ורבי יוחנן [אמר] כקוף שהוליך את העירוב וה"נ אף על גב דלאו בני שליחותא נינהו הואיל ואתעבידא שליחותיה וניחא ליה בגויה מעל ואף על גב דגבי תרומ' דילפינן מינה מעילה בעינן בן דעת כיון דשליח דמעילה בהוצאה ושינוי רשות מיחייב והכא איכא שינוי רשות בהני ליכא קפידא בבר דעת ומ"מ איצטריך למילף שליחות מתרומה דלא תימא אין שליח לדבר עבירה. אמר לשלוחו תן לאורחים חתיכת בשר והוא אמר להם טלו שתים בעל הבית מעל דמוסיף הוי ולא עקר שליחותיה והשליח לא מעל בהאי תוספות אלא אם כן פירש טלו מדעתי לקחו הם שלשה כולן מעלו שם במשנה אמר לו תן להם חתיכה והוא אמר טלו שתים והם נטלו שלש כולן מעלו ובגמרא שמע מינה מוסיף על שליחותו הוי שליח דמדקתני כולם מעלו דמשמע בעל הבית נמי משמע דלא עקר שליחותיה ואנן איבעיא לן ותיפשוט מהכא בעלמא מאן דאמר לשלוחיה זבין לי ליתכא דארעא ואזל הוא וזבין כורא מי אמרינן וכו' אמר רב ששת דאמר שליח טול אחד מדעתי ואחד מדעת בעל הבית והם לקחו השלשה מדעתם מהו דתימא עקר שליחותיה דבעל הבית קא משמע לן דכיון דאמר אחד מדעתו היינו שליחותיה. והיינו בקדשי ב"ה דבעולה וכיוצא בה לא מעל אלא האוכל כדתניא

בתוספתא פ"ב וטעמא פירוש הרב ז"ל דכיון שהוא חייב באיסור אחר שאוכל בשר עולה אין חייב הנותן לו החתיכה דאין שליח לדבר עבירה בכל התורה כולה אלא במעילה בלבד כדילפינן חטא חטא מתרומה ובשליחות יד נמי מדתניא על כל דבר פשע וגו' והוו להו שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין והכא שנתערב במעילה איסור אחד כדאמר' אינו חייב אלא האוכל.

הלכה ג

נתן פרוטה הקדש לשלוחו ואמר ליה הבא לי בחציה נרות ובחציה פתילות או בכולה נרות או בכולה פתילות ושינה מדעתו כחצי פרוטה שניהם פטורים שם במשנה שניהם לא מעלו שאין מעילה בחצי פרוטה אבל אמר לו הבא נרות או פתילות ממקום פלוני השליח מעל שהרי שינה שליחותו בפרוטה שלימה. נתן לו שני פרוטות ואמר הבא לי אתרוג והביא לו אתרוג בפרוטה ורמון בפרוטה השליח מעל ובעל הבית פטור שהרי לא עשאו שליח אלא לקנות לו אתרוג ששוה שני פרוטות שם במשנה פלוגתא דרבי יהודה ותנא קמא דתנא קמא סבר שניהם מעלו הכא ובדינר שנתן לו בעל הבית שיביא לו חלוק והביא לו בחצי דינר חלוק ובחצי טלית ומתניתין איירי בשהביא אתרוג בפרוטה ושוה שני פרוטות וחלוק בחצי דינר דהואיל ושוה נעשה שליחותו נמי של בעל הבית ולהכי שניהם מעלו אבל אם לא היה שוה אלא במה שלקחו לא נעשה שליחות בעל הבית שהוא אומר גדול הייתי רוצה.

הלכה ה

השולח פרוטה ביד שלוחו לקנות לו בה חפץ ונזכר בעל הבית שהיא הקדש קודם שתגיע ליד החנוני השליח מעל שהוא שגג ובעל הבית כבר נזכר ואין המזיד חייב בקרבן דחטאה בשגגה כתיב שם נזכר בעל הבית ולא נזכר שליח השליח מעל נזכרו שניהם שניהם פטורים דהוו להו מזידין וחנוני שהוא שוגג מעל כשיוצא הודיעו לחנוני שפרוטה שנתנו לו הקדש שלשתן פטורין ולהציל החנוני מן החטא יחלל בפרוטה של חולין כדתנן התם וכן פרוטת של הקדש שנתערבה בכיס של חולין מחללה ואם הוציא ולא חלל לא מעל עד שיוציא את כל הכיס כחכמים דרבי עקיבא דאמרי עד שיוציא את כל הכיס דמעילה בפרוטה אחרונה היא ממה נפשך או היא מן הראשונות או האחרונה.

הלכה ז

אמר כיס מכיסי הקדש ושור משווירי הקדש מועלין בכולם ובמקצתם ומחלל ההקדש בכל מקום שהוא על הגדול שבהם ויהנה בקטן תוספתא דמעילה פרק קמא.

הלכה ח

המועל בפחות משוה פרוטה אינו חייב חומש ולא קרבן דלהשבון הוא דמרבי' פחות משוה פרוט' ולא לחומש וקרבן ואינו לוקה במזיד דליכא אזהרה אלא בפרוטה.

הלכה י

המפקיד מעות אצל בעל הבית סוף מעילה משנה אצל בעל הבית בין כך ובין כך לא ישתמש בהם לפיכך אם הוציאן בעל הבית מעל דשלא מדעת המפקיד נשתמש בהם אפילו היו מותרים אצל שולחני אם היו מותרים שניהם פטורים שם במשנה אצל שולחני אם צרורים לא ישתמש בהם לפיכך אם הוציא מעל דלהכי הפקידן צרורים שלא ישתמש בהם ואם מותרים ישתמש בהם שלדעת כן הפקידן אצלו מותרים שיתעסק בהם ויחליפם לפיכך אם הוציא לא מעל השולחני אלא המפקיד כך כתב רש"י ז"ל וכן היא שנויה בתוספתא ומייתי לה פרק המפקיד אצל שולחני אם צרורים לא ישתמש בהם לפיכך אם הוציא לא מעל הגזבר שהרי לא ברשות הוציאן ואינו שלוחו ואם מותרים ישתמש בהם דהוה ליה כנותן רשות והוי שלוחו לפיכך אם הוציא שולחני מעל גזבר שהוא המפקיד ואיידי דתנא רישא הוציא תנא נמי סיפא הוציא אבל הוא הדין דאפי' לא הוציא דהוה ליה כנותן רשות משעה שנתנם לו מותרים והרב ז"ל כתב שניהם פטורים איפשר דנ"ל דפליגא אמתניתין דמעילה דלא איירי מתניתין במעילה דמפקיד דהיינו גזבר אלא במעילת שולחני דמשמע דגזבר כיון שלא אמר בפירוש השתמש בהן פטור והחנוני כשולחני כרבי יהודה דפליג במתניתין אר' מאיר דאמר כבעל הבית.

הלכה יא

האשה שהכניסה מעות של הקדש בכלל מעותיה או שנפלו לה נכסים מאביה משנשאת ועמהם מעות של הקדש ואינם ידועים לכשיוציא הבעל המעות בחפציו ימעול פרק השואל בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו מי מעל וכו' אלא אמר רבא בעל מעל לכשיוציא דבעודם צרורים ומונחים לא קנאם בעל אלא לכשיצאו לחולין מידי דהוה אמוציא מעות הקדש לחולין:

פרק ח

הלכה א

הפועלים שעושין בהקדש אף ע"פ שפסקו להם מזונות לא יאכלו מגרוגרות של הקדש אלא נותנין להם דמי מזונות ואם אכלו מעלו מעילה פרק וולד חטאת מתניתין הפועלים לא יאכלו מגרוגרות הקדש ואף על גב דכתיב כי תבא בכרם רעך ואכלת וגו' ובפועל

הכתוב מדבר כרם רעך אמר רחמנא ולא כרם הקדש. הדש כרשיני הקדש הרי זה חוסם את הפרה שם במשנה וכן פרה מכרשיני הקדש ובגמרא מאי טעמא אמר רב אחדבוי לא תחסום שור בדישו דישו שלך ולא דישו של הקדש כלומר כי דש בשלך לא תחסום אבל כי דש בשל הקדש אתה חוסם דעניינא כולה בחולין קמיירי.

הלכה ג

אין מחללין את ההקדש על המלאכה ליתן לאומן שכרו מבהמת הקדש או טלית הקדש אלא מחללין אותן על המעות ואחר כך נותנין פרק קמא דמעילה בתוספת' כלשון רבינו ובפרק בתרא דתמורה תנן ואין נותנין מהם לאומנים בשכרן מה שאין בקדשי בדק הבית ובגמרא הא קדשי בדק הבית נותנין מנא הני מילי אמר רבי אבהו דאמר קרא ועשו לי משלי ומשמע ליה לרב ז"ל דדוקא מקדשי בדק הבית אחר חילול כדתניא בתוספתא אבל בתוספות פי' דמשום הכי איצטריך קרא דועשו לי משלי דמאותן עצמן שהוקדשו נותנים לאומנים בשכרן ואפילו לדעת הרב ז"ל לא הוי אלא מדרבנן.

הלכה ד

כשבונים במקדש אין לוקחין עצים ואבנים מן ההקדש אלא בונין הכל מן החול ואחר כך מחללין מעות ההקדש על הבנין שם במעילה פרק וולד מימרא דשמואל בונין בחול ואחר כך מקדישים אמר רב פפא היינו טעמא דלא ניתנה תורה למלאכי השרת דאי אפשר דלא יתבי בטול דבנין מפני החמה ונמצא מועל דדילמא בעי למיזגא וזגא עלייהו ואישתכח דקא מעל בקודשא ולהכי יהיו חול ואחר כך מחללין המעות על הבנין וכי תנן הגזברים שלקחו עצים מועלין בהם מיירי בעצים דיומיה שדעתו לבנותן בו ביום שלקחן דהשתא ליכא למיחש דילמ' אתי למזגא עלייהו הואיל ובני להו לאלתר אבל כי לא בני לאלתר בונין בחול כדאמ' מדרבנן דילמא אתי ליהנות כדאמ'.

הלכה ה

כשפוסקין עם האומנים לבנות במקדש פוסקין באמה בת עשרים וכשמחזירים מושחין באמה בת עשרים וארבע כלים פרק י"ו תנן האומנים נוטלין בקטנה ומחזירים בגדולה כדי שלא יביאו לבית המעילה והיינו מדרבנן.

הלכה ו

תנאי בית דין שיהיו הכהנים נאותין במלח ובעצים באכילת קרבנות פרק ז' דשקלים תנן אמר רב שבעה דברים התקינו בית דין וכו' ועל המלח ועל העצים שיהו הכהנים נאותין בהם ומייתי לה פרק הקומץ רבה ואמר שמואל לא שנא אלא לקרבנם אבל לאכילה לא ומסקינן מאי לקרבנם לאכילת קרבנם ומאי לאכילה לאכילה דחול דאף על גב דאמר מר

יאכלו אהרן ובניו ובסיפיה דקרא כתיב יאכלוה ודרשינן הכי יאכלו עמה חולין ותרומה בזמן שהיא מעוטה ויאכלוה דסיפא שלא יאכלו עמה חולין ותרומה בזמן שהיא מרובה ואימא הואיל והני חולין צורך אכילת קדשים הם ליתיב להו מלח קמשמע לן.

הלכה ז

מלח שעל גבי האבר מועלין בו שעל גבי הכבש ושעל ראש המזבח [אין מועלין בו] שם בריתא וא"ר מתנה מאי קראה דשעל גבי האבר מועלין דכתיב והשליכו עליהם הכהנים מלח והעלו אותם עולה לה' אלמא דאבר עם מלחו שניהם קרויים עולה ואיפשר דגמרא גמירי לה דמועלין עד דאסמכינהו אקרא כדאמר' בכמה דוכתין אבל שעל הכבש שנופל שם כשמולחים את הקומץ ושעל גבי המזבח אין מועלין דשוב אינו ראוי.

הלכה ח

הקרבנות מכלל החוקים ואמרו חכמים שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד והקדימה תורה ציווי על החקים כדכתיב ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם: